

ACC. N:R M. 16745:1-19.

Landskap: Skåne Upptecknare: Inger Lindqvist
Härad: Torna Berättare: John Andersson, Ö. Törn n. 2
Socken: Ö. Törn, Lund Berättarens yrke: Lantbrukare
Uppteckningsår: 1965 Född år 1903 i Ö. Törn, Lund

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

efter K. Törn-
Andersson p. 62

Uppteckningar om Ö. Törn efter omms. frågelista
s. 1-19.

Skriv endast på denna sida.

ACC. N:R M. 16745:1.

DIVERSE FRÅGOR.

J.A har bott i Östra Torn i hela sitt liv. Föräldrarna har bott i byn sedan 1890.

Mot slutet av 1800 talet, brann byn några gånger. Bygatan har alltid haft samma sträckning. Utmarksvägen har alltid funnits.

Det har funnits en närgelgrav på nr.2, tre styck på nr 12.

Branddammen vid smedjan anlagd på senaste år.

Alsta byggnaden i byn är boningslängan på gård nr.16 , och nr.12. Boningshuset på nr .12 från 1820-talet.

På 1920 -tal. kunde man fått friköpt hemman, men Magnus Jönsson stoppade det. Ett hus på nr.12 är friköpt. Vid utmarksvägen finns 2 friköpta hus.

Byn =husen utmed bygatan. Byborna =de som bor vid bygatan.

NÄRINGSLIVET.

JORDBRUK.

John Andersson har arrenderat Ö.T. nr.2 sedan 1931, och bott på gården sedan 1941. Han är ogift. Hushållet skötes av fröken Charlotta Hansson, Stångby, född 1892. Hon har varit anställd på gården i 20år. Tilltalas "fröken Hansson".

J.A. arbetade tidigare hos sin fader på gård nr.12. Släkten har haft nr.12 sedan 1890. Storlek: 38 tunnland stiftsjord, 24 tunnland statsjord.

Föräldrarna byggde upp uthusen, som brunnit på 1890-talet och restaurerade boningslängan 1890. Nr.12 ägs nu av Gösta Fransson (från 1941) Gård nr.2 innehades till 1931 av en broder till J.A..

Följande berättelse gäller gård nr.12, till 1941.

m 12
FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

ACC. N:R M. 16745:2.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Allmänt.

Inriktning på sädesproduktion. Äor hölls för köttproduktion.
inga nyodlingar. 1934 lågkonjunktur, från 1935 ständigt stigande
konjunkturer.

Åkerbruk.

7-skiftesbruk, korn havre, vete blandsäd, grönfodersträda, baljväxter.
Ingen råg. Potatis till husbehov. 7-8 tunnland sockerbeter. Oljeväxter
en g ång 1933. Ville inte vidare odla oljeväxter, då de lätt blev för-
störda, eftersom ingen besprutning då fanns.
Under I:a världskriget odlades bondbönor och morötter å Åt Kronan.
Utsädet betades med blåsten, pulver och harpades. Till 1928 användes
eget utsäde, därefter blandades det egna med köpt, från Weibulls.
1932 medlem i Centralföreningen. Köpte då utsädet därifrån.

Gödsel togs från stacken och spreds direkt över åkrarna. Superfosfat
och Chilesalt har alltid används bredvid. På 1930-tal började kali-
salpeter användas. På 1890 talet märglade man. Det finns märgel-
gravar kvar på nr. 12. Man märglade inte så ofta.

Jordbruksredskap: järnplog, som drogs av 3 hästar, traktor och traktor-
plog skaffades 1931. En gamla ploget finns kvar. 1927 köptes en
Saxonia såningsmaskin - använder fortfarande samma typ. Självbindare
har alltid funnits på gården. Var med om bolagströska 1920-60.
Fadern hade dessförinnan en tröska köpt på 1800-talet. (slutet).
Det var Magnus Jönsson som kom med förslaget om bolagströska. Med
från början var J.A. s fader och Anders Ohlsson.
Fadern var den förste, som skaffade slättermaskin. Till 1931 användes
en gammal harpa. Därefter endast del i kastmaskin (harpa). J.A. övertog
broderns del 1941. Andra delägare var Jöns Åkesson, Anders Hansson.
En hackelsemaskin från faderns tid finns.

ACC. N:R M. 16745:3.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Transportdon: fjädersvagnar, höstsvagnar med tråhjul, järnring. På 40-talet bilvagnar.

Det fanns en vindmotor på taket på ena längan (se målning av Sandgren 1917), till djuren malde man själv. Kvarnen hade stålplattor. Brödsäd målades hos Bengtsson i Lund. Vid Getinge vägen har funnits en vinddriven kvarn.

Ängsbruk. Ingen ängsareal. Höet sattes i volmar eller grässjor, kördes in med höstsvagnar. Sedan fjäderharvade man jorden. Hästräfsor av järn har alltid används. Fadern hade slättermaskin.

Trädgårdsskötsel.

I köksträdgården odlades endast till husbehov bl.a. morötter, bönor.

Boskapskötsel.

Bosapsbeståndet bestod av 5 hästar, 8 kor, 10 ungdjur, 15 svin. Fadern hade en gång några får, men gjorde sig snart av med dem. De var för envida och dessutom hade man inte plats för dem. 30 höns, äggen såldes till goda vänner.

Till för 10 år sedan fanns det en biodlare i byn, Ivar Nilsson. Han bor nu på nr. 17. Han hade inget lantbruk bredvid biskötseln.

Dragare: Före 1900 fanns det 4-5 dragare på gården, till 1950 fanns det 3, därefter ingen. Att antalet minskade beror på att fler och fler maskiner anskaffades.

För köttproduktion hölls kvigor, stutar, gödsvin. Slakt hemma till 1941. En farbror till J.A. från Vallkärra gick omkring och slaktade. Han klubbade djuren och stack dem. 1941 övertog Scan slakten.

Hästslakt utfördes till 1941, då Scan övertog den, av privat slaktare i Lund.

Korna mjölkades 3 ggr efter kalvning, annars 2 ggr. både om vintern och om sommaren. Mjölkmaskin har aldrig funnits. Mjölken förvarades

ACC. N:R M. 16745:4

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

i kannor av aliminium eller plåt, kyldes i balja ~~xxx~~ och med mjölk-
kylare. Ingen separator. Modern kärnade bara efter kalvning. Hon hade
en rund laggad tråkärna som vevades. Modern ystade någon gång.

Till omkring 1920 skickades mjölken till Lund med Anders Ohlsson.

Därefter hämtades den av Lundaortens mejeri.

Enda ~~st~~ höns har hållits. Inriktning på äggproduktion. Alltid ungefär
lika många höns.

Avel: kor - låglandsras, hästar - ardenner, svin - vit engelsk ras,

höns - korsningar med Leghorn. Fadern hade galt. Han fick 19 22

pris för sin rastrård, en silverpokal skänkt av Torna kontrakt.

Magnus Pönsson höll tjur. 1938 gick J.A. med i seminiförening, fadern
var aldrig med i sådan förening.

orna gick på klöverbeten. De hölls tjuvrade. Gick ute från 15 juli -

15 september. Grisarna släpptes ut i rasthage. Inombus utfodrades

korna med kraftfoder, betmassa, hö, halm. Grisar och kalvar fick skummjolk.

Vetrinären skötte sjuka djur. Från och med 1939 slaktade Scan alla djur,
innan dess avlivade slaktarna djuren.

Gården kringbyggd. Häststall ladugård sammanbyggda, en logglänga..

Nyhetsspridningen ifråga om jordbruket.

Fadern var ofta föregångsman när det gällde nya maskiner, liksom
Jöns Åkes.

ACC. N:R M. 16745:5.

Östra Torn nr. 2, där J.Ä. bott sedan 1941.

Jordbruket

Samma sädeslag isamma proportioner odlas här. Mindre boskapsbestånd 5-7 kor, eftersom det är svårt att få arbetskraft. Brodern Anton Andersson brukade gården från 1914. Han övertog den då efter Lars Ohlsson. Denne är känd för sitt "kvackpulver" för hästar. Det såldes t.o.m. på apotek. kunde intagas även av människor. Gården brann ner 1933 och byggdes upp igen 3-länggad

Sedan 1955 utför maskinstation sådden. Innan sådde J.Ä. med råsåningsmaskin. Masinstationen sår även betor, pudrar dem, sprutar säden mot ogräs, skördetröska finns.

1941 6kor, 8 ungdjur, djurbeståndet minskat efterhanda. J.Ä. anställer tillfällig arbetskraft. Hushållerskan fröken Hansson sköter sedan 20 år tillbaka hushållet.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

ACC. N:R M. 16745:6.

BINÄRINGAR.

Hantverk och industri.

En lantbrukare Per Karlsson, som bodde på nr. 12 innan o. A. föddes brukade hjälpa bönderna med allt, som behövdes.
Yrkeshantverkare: smederna Ahlström.

Affärs- och servicerörelser.

Omkring 1900 fanns det en lanthandel på gård nr. 12, ärdes av Anders Håkansson.

Andra utkomstmöjligheter på orten.

Från 1907 hölls skola i Kommunhuset och i La Stradarhuset. Innan dess höll läraren skola i sin bostad.

ARBETSLIVETS OCH ÄGANDERÄTTENS ORGANISATION.

INOM JORDBRUKET

Gårdshushållens arbetsorganisation.

Familjen bestod av 7 personer. När brodern flyttade till nr. 2 anställdes en dräng, (1914). Denne var från Blekinge och var av arbetarfamilj. Han fick hjälpa fadern med utarbetet och sköta djuren.
En pojke 10-11 år anställdes om sommaren. Han bodde i kommunalhuset, fadern var dräng. Sommarpojken fick vara hjälprede åt alla.
Så snart skolan slutat för dagen fick barnen hjälpa till på gården.
De anställda stannade minst ett år. Efter 1931 hade J. A. 2 anställda samt en sommarpojke, (nr 2). Den ene drängen kom från arbetarfamilj i Malmö, den andre var av arbetarfamilj från Odalslöv. De stannade bägge 4-5 år. På de sista 20-30 vanligt att bondsöner och bonddöttrar tog plats utom hemmet. Maskinerna trängde ut dem.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

ACC. N:R M. 16745:7

På faderns gård fanns två pigor. De hjälpte till både ute och inne. Husmodern brukade aldrig arbeta ute. Pigorna hjälpte till i betlandet, med höskörden, sädesskörden och betupptagningen. Det var också de som mjölkade. Sädesskörden var det "finaste" och roligaste arbetet. Husbonden och drängarna "vårade", sådde, saltadesäden, skördade hö och säd, harvade, plöjde. Därefter höstsäden raps, vete, betupptagning, plöjning. Betorna kördes till Örtofta sockerbruk. Husmodern höll mest till i köket. Arbetssdagen varade från kl. 5 till kl. 20. När maskiner anskaffats och organisationen blivit bättre, slutade arbetet redan kl. 18.

Kooperation.

Om skördetröskan 1920-60 var man 11 stycken. Kastmaskin gemensamt. (se under Åkerbruk). Redskap lånade man tillfälligt ut, när något gått sönder för någon. Det var sed att alla skulle hjälpa till vid eldsvåda. Man hjälptes åt med betorna.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

ACC. N:R M. 16745:8.

NÖJEN, UMGÅNGESLIV, SPORT

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Föräldrarna umgicks med grannarna. Fruarna brukade gå ihop för sig, männen spelade priff. Nu umgås grannarna inte i samma utsträckning. Man går ihop någon gång och spelar kort eller pratar. Förr träffades man alltid vid högtidsdagar.

J.A. var aldrig på något barnkalad. Ungdomsfester hölls däremot någon gång.

Barnen lekte inte så mycket. De leksaker som fanns gjorde de själva. Barnen fick leka inombus även ta in sin kamrater. Lekte mest i föräldrarnas sängkammare. Utombus lekte man gömme, trillade kula.

Innan konfirmationen fick J.A. vara ute till 8-9 på kvällen. Efter 18 år fylla så länge han ville.

Innan J.A.'s tid spelade och dansade man på vägen. Det var bara de, som bodde i byn som kom dit.

Nönsgrupperingar förekom inte. Man reste ut tillsammans och roade sig i Bökeberga och fågelsång. Endast syföreningen besöker i grupp andra kyrkor.

På vardagskvällarna läste pojkarna och flickorna sydda. Man hade inte så många fridagar. Då man hade fritt åkte man på bio eller bara gick omkring.

Att någon var tvungen att gifta sig förekom knappast alls.

Föräldrarna hjälpte de nygifta. Man hade inget själv att spara av.

Flickorna syddes så mycket de kunde töll sin hemgift. Föräldrarna gav dem mestadels möbler.

Man hade daglig tidning. Mest läste J.A. romaner. Dem lånade man i skolan. Köpte aldrig böcker.

J.A. har varit med i skytteförening. Bypojkar brukade på senare år spela fotboll. Inget organiserat lag. J.A. är med i politisk förening i Lund, "ondeförbundet", sedan 1932.

ACC. N:R M. 16745:9

SOCIALA GRUPPER OCH RELATIONER.

Bönderna

Arrendatorer. Den ekonomiska standarden lika hos alla i byn.

Hantverkarna.

På de sista åren har smederna haft det bättre ställt än bönderna. De umgicks något med bönderna. De umgicks ~~hell~~ inte med stadsbor.

Tjänstefolket.

Deras ställning var inte direkt som familjemedlemmar, först på senare år har de blivit det. Drängarna duades. Drängarna bodde i drängkammare, 2 tillsammans. Pigorna i jungfrukammare. De åt tillsammans med husbondefolket, samma mat. De deltog inte i husbondefolkets fester, de ~~blev~~ blev istället bjudna dagen efter. Den dagen de fyllde år blev de bjudna in på kvällen. Tjänarna duades. De sade husbondefolkets efternamn, barnen duade de.

Tjänarna stannade aldrig så länge att de hann bli gamla. De gifte sig i regel. Då de var sjuka skötte husmodern om dem. De umgicks med andra tjänstefolk. Deltog inte i byns ungdoms fester.

Lantarbetarna hade det mycket dåligt ställt. De fick sin lön dels i natura dels i kontanter. Vid jul bjöds lantarbetarna in. De reste inte hem.

Läraren umgicks med alla familjerna. Han var själv bondpojke. J.A. umgicks med stadsbor. Stadsbor var bra.

Äktenskapspartnern fann man mestadels utombys. J.A. föräldrar var mycket unga när de gifte sig, modern 18 och fadern 21 år.

Bondpojkar skulle gifta sig med bondflickor och vice versa.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

ACC. N:R M. 16745:10.

BOSTAD OCH HEMINREDNING.

Gäller gård nr. 12.

Huset vittrappat. Glasveranda byggdes omkring 1914-18. Samtidigt frontespis. Halmtak till 1890-tal. Utrymmen: "sal", matrum, föräldrarnas sovrum, 2 andra rum, jungfrukammare, skafferi, vind, källare. Salen användes bara om sommaren. Gäster togs emot i matrummet eller i verandan. Hade aldrig nattgäster. Rummen användes inte så ofta som ~~en~~ man gör nu. Köket ej moderniserat.

Gård nr. 2: Avlopp 1950 samt el.-spis, kylskåp 1960, frysbox 1965. *varmeledning 1940*

Gård nr. 12: kakelugnar i rummen, järnspis

Innan elektrisk belysning kom användes i vardagslåg talgljus. "pråsor" -av fårtalg -som sattes på väggarna. Fotogenlampa i köket. Elektrisk belysning kom cirka 1920.

Väggarna tapetserade, gipsat tak. Korkmatta i vardagsrummet och i matrummet, 1920-tal. På väggarna fanns bonader, tavlor, fotografier; kunga-porträtt, släktingar.

Bordet var alltid placerat i mitten i alla rum. Byffér och stora skåp fanns, man möblerade aldrig om.

Svart gungstol från 1880-tal, pinnar i ryggen.

Möblerna handlades i Lynd.

Att ha stoppad soffa ansågs fint. Familjen hade en sådan i ett av de små rummen.

Gardiner fanns i alla rum, även rullgardiner.

I matrummet stor matta, annars bara trasmattor.

Sängkläder: Fjäderdyna istället för madrass, både över- och underlakan samt dyna på. Dragsängar med brädbotten. Täcke sedan 1920-tal.

Prydadsträdgård med gräsmattor och fruktträd.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

ACC. N:R M. 16745://

MATDRYCK HUSGERÅD OCH MÅLTIDSSEDER.

Pannkaka med sylt en gång i veckan. Det var drängarnas förtjusning. På sommaren mera grönsaker, stuvningar, skärböner, ej sallad, någon gång tomater. Mjöl dracks 3 ggr. om dagen, kaffe: morgon, förmiddagskaffe, eftermiddagskaffe, Te förekom aldrig.

Efter slakt gjordes korv och sylta. Hästkött åt man inte. Fisk: stekt sill, kokt sill, torsk, ål vid högtidliga tillfällen. Man tyckte bättre om kött än om fisk.

Barnen fick apelsiner och nötter vid jul.

Sill, kaffe, socker, kryddor, mjöl köptes hos Anders Håkansson, Mårtensgatan, så länge han hade kvar affären. Nu handlar J. Å. hos 'Banke', Studentgatan.

Man bakade hemma var 14:e dag, småbröd. Grovt bröd en gång varannan månad. Efter första världskriget började man köpa allt bröd. Hästskjuts med bröd från Lund körde omkring, Stråle.

Modern konserverade körsbär, äpplen, päron, gurkor, skärböner saltades. Konserverna förvarades i källaren.

Stekt mat vanligast.

Nu konserverar frk. Hansson bara någon gång. Kylskåp köptes 1960, frysbox 1965. Frk. Hansson fryser bär och kött, gris.

Måltider förr: $\frac{1}{2}$ 7 frukost, kl. 9 lillemiddag, kl. 12 middag, kl. 16 merafton, kl. 19 mjölk och bröd. Omkring 1925 förändrades måltidstiderna. Lillemiddag slopades, man äter nu bara frukost, middag, kväll. Kaffe på morgonen och på middagen.

Alla åt i köket. Modern och fadern brukade äta efter de andra, då det inte fanns plats för alla på en gång. Var och en hade sin plats vid matbordet. Älsta drängen satt vid bordsändan.

Ingen duk på bordet till vardags. Maten serverades på uppläggningsfat. Soppskålen ställdes mitt på bordet. Alla hade bestick och tallrikar.

Mjöl och svagdricka till maten.

Sön- och helgdagar åt man i matrummet.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

ACC. N:R M. 16745:12.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Ingen svält i hemmet under krigsåren. Möllan på taket gjorde att man själva kunde mala. Det var vanligt att folk från stan kom och tiggde.

TEXTILIER .

Modern hade vävstol, men hon vävde inte så mycket. Vävstolen stod i finrummet, där modern också vävde. Hon vävde lakan och dynvar. Spinnrock fanns och finns fortfarande kvar, men modern spann inte själv. Modern var till vardags klädd i blus, kjol och förkläde. Fadern i byxor och blus, till fest hade han mörk kostym. Alädrarna syddes i hemmet, Ingrid Bengtsson kom och sydde. (Böck endast dam- och barnkläder). Hon bodde vid Getingevägen, var utbildad sömmerska, ogift och bodde tillsammans med sin broder, som var skomakare, död 1945. Modern hade egen symaskin. Herrarna sydde i Lund hos skraddare. Pojkläder köptes mestadels färdiga men fick ofta ändras. Barnskjortor syddes hemma. Hattar, finskjortor, underkläder köptes. Konfektionskläder vanligt för ungefär 15 år sedan. Träskor, läderskor köptes hos Berglunds Mårtensgatan. Skoreparationer på hos Bengtsson på Getingevägen. Toffelmakaren bottnade om träskorna. Läderstövlar med träbotten vanligt. Kvinnorna hade alltid scharlett till 1:a världskriget. Därefter började hattar bli mera vanligt. Herrarna hade fälthatt. Slips ovanligt under J.A.'s ungdom.

Textilier : dynvar från före 1900, i traditionell teknik.

ACC. N:R M. 16745:13.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Omkring 1920 var det ganska vanligt att läkare tillkallades vid sjukdom. Läkaren hämtades med häst och vagn.

J.A. känner till Åsumsgubben. En barnmorska från Lund, fru Larsson, botade engelska sjukan ~~med~~. "Divelsticksdroppar" mot spanska sjukan ordinerades av Lars Ohlsson. Man skulle ta 10 droppar på en sockerbit. Våt varma omslag brukades ofta, mot bulor lade man knivblad. Kamferolja mot halsont.

~~1919~~ 1919 epidemi, spanska sjukan, då låg folk hemmalänge sjuka. Det fanns inte tillräckligt med plats på sjukhusen. ~~Men~~ De äldre ville stanna hemma.

Förlossningar skedde i regel hemma, barnmorska hämtades. Modern fick inte ligga så länge efteråt.

På vintern badade man i en balja, på sommereen så ofta som möjligt i sjön.

Mot råttor köpte man strandlök. Dessutom hade man råttfällor och katter. Mot loppor försökte man med naftalin.

Storstädning en gång i veckan, lördagen. Man hade skurborste, vanlig borste, sopskyffel, mattebankare, soda och såpa.

Man tvättade i källaren. Stortvätt en (f) gång i månaden. Såpa och soda användes som tvättmedel.

Vridmaskin och tvättbräde fanns. Strykjärn med lod. El.-järn skaffades på 1930-talet. Främangel fanns.

ACC. N:R M. 16745:14.

SOCIALVÅRD.

Kommunen delade ut understöd till de fattiga, åtminstone vid jul.
I kommunalhuset bodde två fattighjon. Alla gick till dem med mat någon gång. Man skiftades om. Nödtorftig hjälp.
De gamla stannade kvar på gården, sedan barneh övertagit den. De ville bo kvar. Alla hyste motvilja mot fattighuset.
Kommunen tog hand om arbetsoförmögna och hjälpte vid sjukdom.

FAMILJ, SLÄKT OCH HEMLIV.

B

Barneh kallade sina föräldrar mor och far. Detsamma även när de talade om dem. Det gick inte att säga du. Släktingar tilltalade barnen med farbror, moster osv. + förnamn.
Föräldrarna sade mor och far, när de talade om varandra inför barnen.
Modern saut jungfrun hade hand om barnehs uppfostran. Modern bestraffade den olydige med käpp.
Kvällarna tillbringades nästan alltid i hemmet. Man pratade eller spelade kort. Söndags 8- $\frac{1}{2}$ 9 för alla familjemedlemmar, även söndagar.
Släktingar kom ofta på besök. Stannade bara över kvällen. Man bjöd på kaffe och kvällsmat.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

ACC. N:R M. 16745:15.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

BEMÄRKELEDAGAR I FAMILJEN.

- Dop. Dop hemma vanligast, med gudmor och fadder. Närmaste släkten och närmaste grannarna bjöds. Gåvor iform av silverskedar och kikkande.
- Konfirmation. I domkyrkan. Konfirmanden fick ny kostym. Endast familjefest, ibland de närmsta grannna. J. A. fick klocka av fadern.
- Skolavslutning och examina. Lite högtidligt i skolan. Nya kläder.
- Förlövning. En slät ring i guld. Släkten inbjöds.
- Bröllop. Vigsel i kyrkan. Bruden fick en slät guldring till. Hon var vitklädd och hade ~~stjörja~~ slöja. Middagen hölls i hemmet, hela byn deltog.
- Silver- och guldbröllop. Firades någon gång.
- Begravning. Den döde lades i ett särskilt rum. Vita lakan hängdes för fönstren. Begravdes på Norra kurkegård. Grannar lades ut framför gårdarna, där begravningsföljet drog förbi, för att hedra den döde.
- Födelsedag och namnsdag. När en familjemedlem fyllde år uppvaktades han i hemmet på morgonen. På kvällen hölls fest med inbjudna. Fämnna år firades med middag. Släkt och vänner inbjöds. Vykort skrevs mycket oftare än nu. (brevhäraren hade ett öre för vart kort han bar ut.

ACC. N:R M. 16745:16.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

På de sista 20 åren har större fester hållits på näringsställen.

HELGER OCH FESTDAGAR.

- Nyår. Familjen vakade alltid in nyår tillsammans.
- Fastlag. Inom SLU i Sandby på 1920-talet lekte man lekar såsom "slå katten ut tunnan"; "ta ringarna". Fastlagsbullar har man alltid ätit. De såg ut som de gör än i dag. Man tog in fastlagsris i huset.
- Påsk. Barn brukade och brukar klä ut sig till påskkäringar. På långfredagen var man finklädd och gick i kyrkan, svarta kläder. På långfredagen fick man inte utföra något arbete utan det, som var alldeles nödvändigt. Påskafton åt man färgade ägg. De anställda fick ett tjug ägg extra.
- Valborgsmässoafton och första maj. Valborgsmässoeldar har varje år funnits i byn.
- Pingst. Modern satte in gröna kvistar. Hela familjen gjorde en utfärd till Bökeberg. Man tog matsäck med sig.
- Midsommar. Alla gårdar hade inte majstång. Familjen hade en liten stång på gården, som ungdomarna ordnade med.
- Mårten. Nu äter man anka istället förgås. Familjen samt de anställda hade förr en liten fest. Det var dock inte så vanligt.

ACC. N:R M. 6745:17

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Advent.

Man hade fyra ljus i en stäke.

Lucia.

Lucian har kommit på senare år. Föreningarna har alltid Luciafest. Förr åt man endast hembakade lussekatter, inget särskilt firande.

Jul.

Man bakade mycket innan jul. Stöpte ljus. Julklappar delades ut även till de anställda, som var kvar på gården. Per Carlsson var jultomte, någon gång modern. Man fick mest nyttiga saker i julklapp. Julgran med levande ljus, flaggor, glitter, äpplen, kulor. Tomten kom med klapparna, de låg alltså inte under granen. Att doppa i grytan var ovanligt. Man åt revbebspjäll, skinka, köttbullar, lutfisk, sylta, leverkorv, risgrynsgröt. Man pyntade med granris. Ett julaspöke kom på julafton. Der var utklädda pojkar och flickor, de fick en slant eller några kakor. De tiggde inte. Upptågen slutade för en tio år sedan.

ACC. N:R M. 16745:18.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

På 1930-talet bildade man en priffeklubb i byn. Varade i 4-5 år.

Lundkvist och Anton Andersson var med. Man träffades en gång i veckan. De flesta fruarna i byn är med i syförening.

Radio 1955, TV 1960.

Piano fanns i hemmet, en syster och en broder spelade.

POLITIK.

Man höll på Bonteförbundet i familjen. Det fanns inga motsatta åsikter mellan familjemedlemmarna. J.A. har deltagit i politiska möten. Politik diskuterades inte så ofta i hemmet. Per Albin Hansson uppskattades mycket.

Positiv inställning till kungadömet. Man hade foto på väggen av Gustav V och hans familj.

RELIGION.

Familjen tillhörde statskyrkan. gick inte ofta i kyrkan, på långfredagen jul och påsk, numera hör man gudstjänsten på radio. Frikyrkliga samfund kom till byn och sjöng. Alla kom ut och lyssnade. Modern lärde J.A. aftonbön, "Gud som haver." Bordsbön läste man inte. Föräldrarna lade stor vikt vid konfirmationen. Det var ett mycket högtidligt tillfälle.

STUDIER OCH YRKESVÄK.

Gick i småskola i kommunalhuset, storskola i La S, rada. Alla klasserna gick tillsammans. Man hade lärarinna.

Det var inte brukligt att fortsätta, man behövdes hemma.

J.A. har gått på Vilans folkhögskola. De flesta bondsöner blev lantbrukare. Någon i J.A.'s ålder blev snickare. Döttrarna stannade i regel hemma. Fanns det flera flickor i familjen, fick någon av dem ta plats.

ACC. N:R M. 16745:19.

KOMMUNIKATIONER .

Bygatan asfalterades för 3-4 år sedan. Inga bussförbindelser finns till byn.

Cyklar började bli vanligt på 1910-talet. ~~xxxxxxxxxxx~~
~~xxxxxxx~~. Bilarna blev allmänna i slutet på 40-talet. * J.A.'s broder hade bil under krigsåren, (si sta kriget).

Brevbäraren kommer en gång om dagen.

Smeden var den förste som installerade telefon. Magnus öns på 1910-talet.

Handel.

Man besökte Clemenstorgets marknad en gång i ~~xxxxxx~~ månaden. Hade marknadsplats.

Judar idkade gårdfarihandel. De kom ganska ofta ut till byn. De sålde mestadels tyger.

Var stamkund hos Håkansson, Mårtensgatan. Han hade installning för hästarna.

Kläder i Magnus Nilssons skrädderi.

Byteshandel med ägg hos Håkanssons, nu även hos Banke' på Studentgatan.

Kontakten med stan'.

Modern och fadern körde till stan' varje lördag- em. Tjänstefolket gjorde sina uppköp på lördageftermiddagen.

J.A. åkte in till Lund och roade sig ungefär en gång i månaden. Åker alltid in och tittar på första majdemonstrationerna. Ibland till Frostavallen och ser på fotboll.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND